

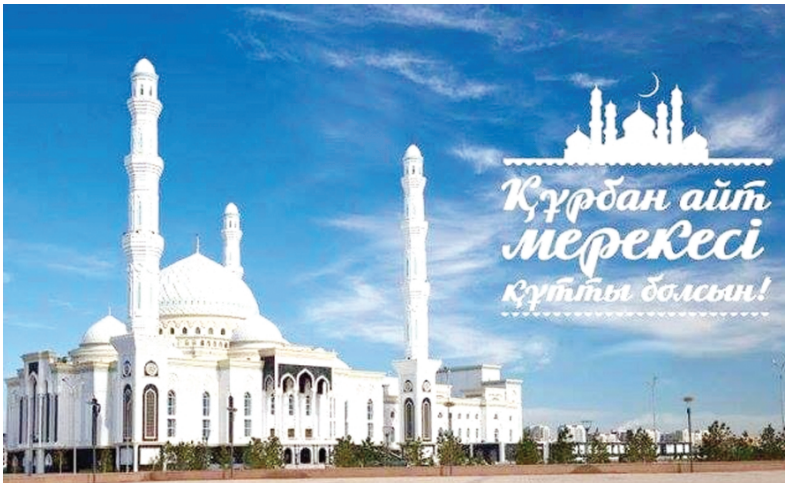
№30

(7872)

20 шілде,
Сейсенбі,
2021 жыл.

uil-gazet@mail.ru

ОЙЫЛ АУДАНЫНЫҢ ӘКІМІ АСҚАР ҚАЙЫРҒАЛИҰЛЫ ҚАЗЫБАЕВТЫҢ АУДАН ЖҰРТШЫЛЫҒЫН ҚҰРБАН АЙТ МЕРЕКЕСІМЕН ҚҰТТЫҚТАУЫ

ҚҰРМЕТТІ АУДАН ТҰРҒЫНДАРЫ! ҚАДІРЛІ ЖЕРЛЕСТЕР!

Баршаңызды күллі мұсылман қауымы асыға күтетін қасиетті де ұлық мереке - Құрбан айт мейрамымен құттықтаймын!
Құрбан айт - ағайынның ауызбіршілігін арттыра түсетін, мұсылман қауымын имандылыққа ұйытып, барша адамды қанағат пен төбеге шақыратын ұлық мейрам. Айт күні адамдар құрбан шалумен ғана емес, сауапты, ізгі, қайырлы амалдарымен Жаратушының рақымына жақындай түседі.

Береке мен бірлікті арттыратын құтты мейрам – Құрбан айт адамдардың бірі – бірімен етене араласуына, ұлттар мен діндердің өзара ынтымақтастығына жол ашады. Осы қасиетті күні халқымыз құрбандық шалып, бір-біріне тек жақсылық тілейді.

Құрбан айт – кең пейілділік пен жомарттықтың, бауырмалдық пен қайырымдылықтың мерекесі.

Құрбан айт кезінде ата – бабаларымыз жетім – жесірді жебеу, мұқтажға қол үшін беру сияқты игі дәстүрлеріміз арқылы өзгеге өнеге болатын ізгі әрекеттер көрініс тапқан. Осындай асыл үрдістер ғасырлар бойы ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келеді.

Дін тірегі - имандылық. Имандылық әр адамды тек жақсы қасиеттерге тәрбиелейді. Әділет пен парасат жолымен ғана жүруге үндейді.

Осынау айтулы күндерде әрбір адам игі істер жасауға, жақындарына қамқорлық көрсетуге, көмекке мұқтаж жандарға қол ұшын созып, айналасына қуаныш сыйлауға тырысады.

Биыл да эпидемиологиялық ахуалға байланысты азаматтардың жеке қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында тұрғындарды құрбандықты өз ауласында шалып, мейрамды көпшілік ортада емес, отбасы мүшелерімен өткізуге шақырамын. Алдағы уақытта өлемді өбігерге салған жұқпалы дерттен құтылып, ел болып діни рәсімдер мен мерекелерді өткізетінімізге сенімім мол.

Алпаның разылығы, ел-жұрттың амандығы үшін құрбан шалынып, мейірім мен кешірімге үндейтін Құрбан айт мейрамы баршаңыздың отбасыларыңызға ырысы мен берекесін ала келсін!

Құрбан айт мейрамында тілеген тілектеріңіз бен шалған құрбандықтарыңыз қабыл болсын.

Әрбір отбасына амандық, мықты денсаулық, мол ырыс пен бақ-береке тілеймін!

Қадірменді ойылдықтар!

Әрбір шаңыраққа шалқыған шаттық, бағнды бақыт, қуаныш өкелетін әлем мұсылмандарының мерейлі мерекесі Құрбан айтпен тағы да құттықтай отырып, отбасыларыңызға бақыт, береке тілеймін.

Құрбан айт мерекесінде жасаған барлық ықылас – ниеттеріңіз қабыл болсын!

Құрметпен Ойыл ауданының әкімі А.Қазыбаев

Сайнау 2021

ЕНДІ АУЫЛ ӘКІМДЕРІН ХАЛЫҚ САЙЛАЙДЫ

Еліміз Тәуелсіздік алғалы сайлау туралы өңгіме есте сабырсыған емес. Осы орайда биылдан бастап жергілікті басқару өкілдерін тағайындауға қатысты өзгерістердің бірі - ауыл өкілдерін халықтың өзі сайлайды. Бұл өте дұрыс жолға қойылған саяси шешім деп ойлаймын. Өйткені ауылдағы халықтың жай-күйі мен тыныс-тіршілігін тығыз байланыста білетін азаматтардың ел басқаруы үшін кең мүмкіндік болмақ. Халық өкімді тікелей өздері сайлайтын болғандықтан билік тізгінін ұстаған өкімдер енді елмен етене қалтқысыз қызмет етеді деген сенімдемін. Енді епті, еңбекқор, білікті де білгір, халық үніне құлақ түретін азаматтарды өкім етіп сайлау еркіндігі халықтың қолында. Осындай саясат

сахнасындағы ауыл өкімдерін халықтың алғаш рет сайлауы Көптоғай ауылдық округінде жүзеге аспақ. Бұрын тікелей жоғары билік өкілдерінің қалауымен билік басына келетін ауыл өкімдерінің ел билеуде өз-өздерін жаңа қырынан көрсететін сөз туды. Тұрғындардың айтуынша бұл жолғы сайлау ашық, әрі әділ өтеді деген ой түйіндеп отыр. Құрметті ауыл тұрғындары дана халқымыз әу бастан «Әкім адал болмаса жұрт бұзылар, Сауда адал болмаса нарық бұзылар» деп бекерге айтпаған. Сондықтан сіздерді ауыл өкімінің сайлауында ел басқаруға қабілетті, іскерлік шеберлігі жоғары, тұрашыл, әділ, адал азаматқа ерікті түрде дауыс беруге шақырамын.

Жамаладдин ДҮЙСЕНОВ,
Амангелді ауылы.

САЯСИ РЕФОРМАНЫҢ АЛҒАШҚЫ ҚАДАМЫ

Былыр Ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің бір отырысында саяси реформалар жөніндегі тобы ауыл өкімдерін сайлауға қатысты ұсыныстарын жария етті. Ауыл өкімдерін сайлау бастамасы шын мәнінде халық пен билік арасын жақындастыра түседі деген сенімдеміз.

«Ауыл өкімдерін сайлау туралы бұл идеяны Президент өз Жолдауында да айтқан еді. Міне, енді көзді ашып-жұмғанша, өкім сайлау Саралжын ауылдық округінің тұрғындарына да келді.

Халқымызда «өкім бол, халқыңа жақын бол» - деген сөз бар. Яғни, нағыз халқына жақын адам өкім болады деген үмітіміз бар. Өйткені, алдағы уақытта одан да жоғары

тұрған өкімдерді де өзіміз сайлауымыз мүмкін. Сондықтан, бұл сайлауға жүрдім-бардым қарауға болмайды. Рас, сайлау айрандай ұйыған ауылдағы ағайынның арасына жік салады-ау деп секеменетіндер де жоқ емес. «Ағайынның аты озғанша, ауылдас-тың тайы озын» - деп тілейтіндер де болуы мүмкін. Бірақ, Саралжынның өкімдігіне үміткер болып отырған кандидаттардың қай-қайсысы да бізге бөтен емес. Сол себепті, біздің ауылда ондай алауыздыққа немесе осы сайлаудың кесірінен ағайындардың араздасуы болуы мүмкін емес деп толық сеніммен айта аламын.

Өтетін ҚОШҚАРОВ,
Саралжын ауылы,
Ойыл ауданы.

аудандық қоғамдық-саяси газет

Газет 1930

жылдың

қараша айынан

бастап шығады.

ОЙЫЛ

МАЛ АЗЫҒЫ

Бағасы мен сапмағы сай болса...

«ҚЫСТЫҢ ҚАМЫН ЖАЗ ОЙЛА», - ДЕГЕН БАБАЛАР СӨЗІ БҮГІНГІ КҮНІ ШАРУА БАҚҚАН ЖАНДАРДЫҢ КҮЙКІ ТІРЛІГІНЕ ДӘЙЕК БОЛЫП ТҰРҒАНДАЙ ӨСЕРДЕ ҚАЛДЫРАДЫ МЕНІ. ӨЙТКЕНІ БІЗДІҢ АУДАНЫҢ ТҮГЕЛІ ДЕРЛІК МАЛ ӨСІРЕДІ. АУЫЛ ТҰРҒЫНДАРЫНЫҢ НЕГІЗГІ ТАБЫС КӨЗІ ДЕ МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДА. ӨЙТСЕ ДЕ ШЫҒЫНСЫЗ ТАБЫС ӨКЕЛУДІ КӨЗДЕЙТІН КЕЙБІР АҒАЙЫННЫҢ БЕЙҚАМ БІР ӨДЕТІ МАЛ АЗЫҒЫН ӨЗІРЛЕУГЕ НЕМҚҰРАЙЛЫ ҚАРАЙТЫНДЫҒЫ. ШЫНТУАЙТЫНДА МАЛ АЗЫҒЫ ТУРАСЫНДА ТҮЙТКІЛДЕР МЕН ШЕШІЛМЕГЕН МӘСЕЛЕЛЕР КӨП. АЛАЙДА АЛДАҒЫ УАҚЫТТА «ҚЫСҚА ҚАМСЫЗ» ТҮСУ СЕКІЛДІ КЕЛЕҢСІЗ ҮРДІСТЕР ЖАЛҒАСА БЕРМЕУІ КЕРЕК.

Рас, бұрынғыдай орақ батпайтын қалың шабындық жоқ қазір. Бір малын екеу қылу үшін бейнет көшіп жүрген шаруаларға оңай тиіп отырған жоқ. Өйтсе де бұл біздің аймақта шөптің шығымы мүлде төмен дегендік емес. Шөптің тапшылығы бірнеше жылдан бері Көптоғай ауылдық округінде мәселеге айналып отыр. Аталған округ тұрғындарының уайымы да осы мал азығы. Жалпы аудан бойынша жергілікті тұрғындардың базынасы шөптің бағасынан гөрі оның көлемі мен салмағына болып тұр. Бұл өңгіме қазіргі таңда екінші бірінің ауызында жүргенімен түйінді мәселе шешілер емес.

Қазір мал азығын өзірлеу науқаны жүріп жатыр. Өзірге шаруалар шөпті шабу, шөмелелену сынды қызу жұмыс үстінде. Дайын шөпті қыстақтар мен ауылдарға бірден-саран тасып жатқандар да бар. Шөптің бағасы қыстағыдай қымбат емес. Бірақ бытырғы науқан кезіндегі бағадан өсім байқалады. Себебі жанар жағар майдың бағасын айтпағанда, күннің аптаған ыстығына қарамастан азаннан қара кешке дейін жүріп мал азығын дайындайтын қарапайым жандардың еңбегін ескермей қалуға да болмайды. Сондықтан шөптің бағасына бұлданып, ауыз бұртит-

пауымыз қажет. Есесіне малдың бағасы нарықта шарықтап тұр. Былтыр шаруа баққан жандар малдарын қыстан аман алып шығуы үшін шаш-етектен шығындалды. Мал азығы мүлдем таусылып қалған округтер жаз болды. Көпке мәлім, шөпті сырттан тасыдық. Сол кезде шөптің бағасына ешкім шошып қараған жоқ. Көршінің малы аштан қырылғанда қысқы мал азығын артық жигандар пайдаға кенелгенін де көзімізбен көрдік. Жергілікті билік тарапынан мал азығын арзан бағада ауаларына түсіріп алу үшін түсінік жүргізу жұмыстары үзілмеді. Қара күзге дейін апта сайын ауыл шаруашылығы жәрмеңкелері өткізіліп, мал азығы тұрақты бағада сатылды. Тұрғындарға қажетінше мал азығын түсіріп алуға үлкен мүмкіндік болды. Тіпті шөп бағасының өсетіндігі де сан рет ескерілді. Алайда осындай бейқамдық пен қыстың қолайсыз-дығынан көптеген шаруалар қиындыққа тап болды. Шөптің бағасы екі есеге қымбаттап шыға келді. Рас, қымбат болғанның өзінде шөпті табу-ды, өзі ағайынды біраз абдыратты. Себебі алдындағы азды-көпті малын қыс бойы далаға айдап жайып шығатын ауылдастарға қыс қолайсыз болды. Құрықпен қанша сықпиртса да

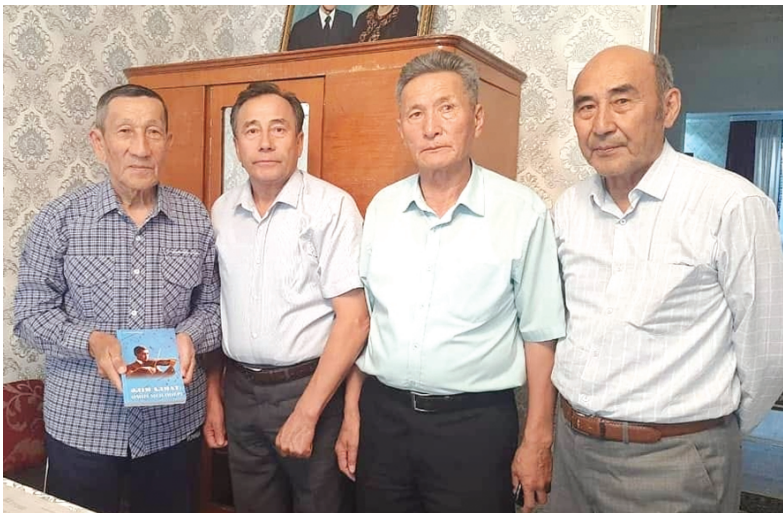
мал байғұс ауылдан ұзап шыға алмады. Осылайша табиғаттың тосын құбылысы мен «қыстың көзі қырау» екендігін ескермеген жұртшылық, яки ескергеннің өзінде қысқы мал азығын екі айға есептейтін жерлерстер жаз шықса мал азығын мол жинаймыз деп білек сыбанды. Бірақ, қазір оның лебі де байқалмайды. Таяу күндерде тамызда кіреді. Әлі де болса аулаларына шөп түсіргендер жоқтың қасы.

Нақты дерекке көз жүгіртсек, биыл аудан бойынша қысқа 42100 бас мүйізді ірі қара, 134300 бас қой-ешкі, 15100 бас жылқы, 80 бас түйе малы түседі. Шөп қажет ететін аула саны 2198 болса, қазіргі таңда небары 242 аула ғана мал азығымен қамтылған. Бұл орайда Ойыл аудандық ауыл шаруашылығы және кәсіпкерлік бөлімінің басшысы Айбат Ербазиетовтің айтуынша, мал қыстатуды қалыпты өткізу үшін 220,7 мың тонна мал азығын дайындау қажет екен. Сонымен қатар сала басшысы науқан кезінде ауылдық округтер мен елді мекендерді аралап, мал азығын дайындау, тұрғындарға қажет шөп мөлшерін түсіріп алу бойынша түсінік жұмыстары жүргізіліп жатқандығында айта кетті. Сондай-ақ Көптоғай ауылдық округінде мал азығы тапшы екендігін

Муса ӘДІЛБАЙҰЛЫ,
Ойыл селосы.

САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНДАРЫ АҚТАЛУЫ ТИІС!

МЕМЛЕКЕТ БСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ «ҚУҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНДАРЫН ЕСКЕ АЛУ КҮНІНЕ ОРАЙ ЖАСАҒАН ҮНДЕУІНДЕ «КЕҢЕС ЗАМАНЫНДА ӨМІР СҮРГЕН ХАЛЫҚТАРҒА «ҮЛКЕН ТЕРРОРДЫҢ» ОРАСАН ЗОР ҚАСІРЕТ ӨКЕЛГЕНІ ЕСІМІЗДЕ. ЗҰЛМАТ ЖЫЛДАРДА ҚАЗАҚСТАНҒА КСРО-НЫҢ ТҮКПІР-ТҮКПІРІНЕН БЕС МИЛИОННАН АСТАМ АДАМ ЖЕР АУДАРЫЛДЫ», - ДЕП ТАРИХИ ӘДІЛДІКТІ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ ЖҰМЫСТАРЫН АЯҚТАП, САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІН ҚҰРБАНДАРЫН АҚТАУ ҮШІН АРНАЙЫ МЕМЛЕКЕТТІК КОМИССИЯ ҚҰРУДЫ ТАПСЫРҒАН БОЛАТЫН.

Осы орайда, жуырда ауданымызға арнайы іс-сапарымен қорытындыларды дайындау, мұрағат көздері мен басқа да материалдарды жинау, зерттеу, саяси қуғын-сүргін құрбандарын толық ақтау жөніндегі мемлекеттік комиссия отырысының мүшелері, өлкета-нушы Бекарыстан Мырзабай, Халықаралық қазақ тілі қоғамы Ақтөбе қалалық филиалының төрағасы Роман Рахив келді. Аталған топ өкілдері алдымен Саралжын ауылдық округімен бірге Ақкемер, Бестамақ елді мекен-дерін аралап, аудан орталығында тұрғындармен кездесу өткізді. Қазақстанның Тәуелсіздігі мен тұтастығы үшін жеке күрескен адамдардың, сондай-ақ қызметтік, ғылыми,

мәдени және басқа сала-лардағы идеялары үшін мемлекет-тік қудалауға және қуғын-сүргінге ұшыраған адамдардың толық құқықтық, саяси ақтауға арналған жұмыс тобының кездесу жиынына имамдар мен тарихшы-өлкетанушылар қатысты. Онда 1916-1930 жылдары мемлекеттің жазалау-шылық әрекеттері мен биліктің саяси қуғын сүргін кезіндегі түрлі зорлық-зомбылық саяси науқан-дар мен аштық кезінде Қазақ-станнан кетуге мәжбүр болған қазақстандық босқындарды ақтау бойынша өңгіме өрбіді. Сондай-ақ аталған кездесуде әрдагерлер өз ойларын ортаға салып, ұсыныс-пікірлерін жеткізді.

Өз тілшіміз.

Мейрамгүл ОМАРОВА,
Ойыл аудандық маслихат депутаты.

Саунау 2021

АУЫЛДЫҢ МӘСЕЛЕСІНЕ АЛАҢДАЙДЫ

Қазір халықтың көзі қарақты. Сөздің майын тамызып, өдемі сөйлейтіндердің емес, қолынан іс келетіндердің заманы. Осы орайда ауыл өкімдерінің сайлауында Көптоғай ауылдық округі бойынша Артур Аманғосов өз бағын сынап көруге бел буып отыр.

Артур Аманғосов 1975 жылы Ойыл селосында дүниеге келген. 1992 жылы Ойыл орыс орта мектебін аяқтап, 1998 жылы Қазақстан Республикасы Ішкі Істер Министрлігінің Ақтөбе Заң колледжін және 2009 жылы Қарағанды Заң институтын тәмамдаған. Артур еңбек жолын Ойыл совхозында жұмысшы болып бастады. Туған жердің төлім-тәрбиесімен шыңдалған жас жігіт кейін қызмет барысымен қалаға қызмет қылуға бел байлап, 1995-2011 жылдары Ақтөбе облысы Ішкі Істер Департаментінде қызмет етті. Одан кейін төрт жылға жуық «Аспанай-секьюрити» ЖШС, «Күзет и К» ЖШС-нің күзет бастығы болып жұмыс жасады. Ол жылдар аралығында жұмысқа деген жауапкершілігін арттырып ғана қоймай қызмет барысында мол тәжірибе жинады. Кейін «Ер туған жеріне» демекші, Артур Сәрсенбайұлы кіндік қаны тамған жеріне тер төгуді мақсат етіп, 2017-2018 жылдары Ойыл ауданы өкімі аппаратында төтенше жағдайлар мен жұмылдыру дайындығы, азаматтық қорғаныс жөнінде бас маман болып қызмет атқарды. Қазіргі таңда 2018 жылдан бастап осы күнге дейін Ойыл аудан өкімі аппаратының төтенше жағдайлар мен жұмылдыру дайындығы, азаматтық қорғаныс жөніндегі бас инспекторы қызметінде еңбек етуде. Артур Аманғосов Ата Заңымызда көрсетілгендей, еліміздің ең үлкен байлығы – Адам және оның құқықтары екенін жақсы біледі. Оның сайлауалды бағдарламасы нағыз ауыл тұрғындарының қажетін қанағаттандыруға бағытталып отыр. Сондықтан туған жердің топырағында, әкесі, ардагерлер кеңесінің төрағасы Сәрсенбай ағайдың ізімен ізгілікпен ілесіп, адамгершіліктің жалауын төмен түсірген емес. Оның сайлауалды бағдарламасында қоғамдағы бүгінгі күні ең өзекті болып отырған мәселелерді шешуге негізделген. Тарқатып айтсам, Көптоғай ауылдық округінің әлеуметтік-экономикалық дамуы, өзекті мәселелері бойынша түрлі деңгейдегі атқарушы, өкілетті органдар алдында мәселе көтеру, орындалуына ықпал ету. Соның ішінде Көптоғай ауылдық округінің көркейту, көгалдандыру, абаттандыруына, көшелерге жол жүргізу, тротуарлар бордюрлар салу жұмыстарын жандандыруды көздейді. Округ жастарын ауылдық жерлерге тұрақтандыру мақсатында жергілікті жас мамандарды тұрақты жұмыспен қамтып, әлеуметтік мәселелерінің оңтайлы шешілуіне атсалысып ғана қоймай, Көптоғай ауылдық округінен шыққан дарынды жастарға шығармашылық, өнер, ғылым, спорт сынды салалар бойынша қолдау көрсетуді қолға алмақ. Бүгінде құрылысы ұзаққа созылған Көптоғай-Ойыл көтерме жолының құрылысын тезірек аяқталуына және көп жылдан бері ауылдық округтегі өзекті проблемаға айналған Ойыл өзенінің мәселесінің оң шешімін табуы бағытындағы жұмыстардың оңтайлы шешілуіне атсалысуды алдыңғы қатарға қойып отыр. Өйткені Артур мұндай проблемаларды ауыл өкімінің шеше білуі оның ең басты жауапты міндеті деп санайды. Сондықтан ауыл тіршілігіне баса мән қойған оның талабы таудан да биік. Құрметті жерлестер, Артур Сәрсенбайұлы көптің қолдауымен өкім болуға әбден лайық азамат.

Зейнұр БЕРҒАЛИЕВ,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

ЕРЛАН - ЕЛДІҢ СЕНІМІНЕ ЛАЙЫҚ!

Ерлан Асылбаев Көптоғай ауылында дүниеге келді. 1982-1992 жылдары Құрман орта мектебін аяқтап, 1994-1999 жылдары Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік педагогикалық университетінің тарих пәні мұғалімі мамандығын бітірген. Алғашқы еңбек жолын Қарасу орталау мектебінің тарих пәнінің мұғалімі болып бастап, кейін Көптоғай селолық округіне қарасты Қарасу, Амангелді, Құрман орта мектептерінде директор болып қызмет істеді. Кезінде малының көптігімен аты шыққан округте ауыл-шаруашылығының білікті кадрлары, механизаторлар, малшылар көп болды. Ерлан Базарбайұлы жастардың қызмет етуі керек» - деген құлшынысы. Содан бері округтің тынысы оның көз алдында сайрап тұр. Таңдаған мамандығы тарихшы болғандықтан кейін ол өңірдің қай дәуірінде де жүріп өткен жолына қанық. Көптоғай ауылы көсіпкерліктің көшін ерте бастады. Мал шаруашылығы өңесісін қайта тіктеп, үйір-үйір жылқы мен табын сиыр, отар қойдың көптігі ата кәсіптен айырылмаған тұрғындардың табысы болып отыр. 2017 жылы білім саласында жүрген Ерланға өкімдік қызметті ұсынғанда ол алдында ауыр жұмыстар мен жауапкершіліктер тұрғанын білген еді. Ел сенімінен шығу үлкен төзімділікті қажет ететінін білгенімен ол өкім болсам деген арманды серік етпеген. Бірақ өз ауылының жасауға тиіс жұмыстарының бәрін бас тартса, сол жерде туған өзінің азаматтығына сын болар деген ойды ұстанды да, туған жерінің билік тізгінін қолына алуға келісті. Ол өкім болған төрт жыл ішінде алдымен өкім деген атаққа қарапайымдылық деген қаруды сынап қылды. Қандай түйіні мықты жіп болса да, көп біріксе, шешімшеітін іс қалмайтынып ескеріп, елге ортақ шаруаларды ауыл азаматтарымен бірге ақылдасып, біраз жұмыстарды еңсерді. Өкім болудың оңай емес екенін 5 жылдық тәжірибесі көрсетті. Ауылға дөрігерлік амбулатория керек. Көптоғайлықтар көгілдір отынды күн санап күтіп отыр. Жолдың мәселесі күн тәртібінен түспей келеді. Шұбаршы, Қарасу ауылдарын ауызсумен қамту жұмыстары кезегін күтуде. Осы мәселенің барлығы Ерланның сайлауалды бағдарламасына енгізілген. Сондай-ақ жастардың сұранысы бойынша округ орталығына заманауи жабдықталған спорт алаңын салу, хоккей корттарын орнату сынды жоспары бар. Ол осы жұмыстардың аяқталуына күш салуды мақсат етіп отыр.Ерланның өлі де істейтін жұмыстары көп. Бастаған ісін тиянақтауға тағы да мүмкіндік керек. Қазір округтің өмірі үйінің жағдайы оған жақсы таныс. Әрбір тұрғынын таниды. Сондықтан көбіге қандай көмек, кімнің не нәрсеге мұқтаж екенін бес саусағындай біледі. Әр ауылдың да мәселесі жадында жатталып қалған. Сондықтан бастаған ісін орта жолдан тастамай, жоспарлы жұмыстарды бітірсемен дейді. Ерлан Асылбаев Көптоғай ауылдық округінің дамуына, өсіп-өркендеуіне сол ауылдың төл перзенті ретінде бар күш-жігерін салатынына сенімім мол.

Бекболат ШАРМУХАНОВ,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

ЛАЙЫҚТЫ АЗАМАТ!

«Өзіңе сен, өзінді алып шығар. Еңбегің ақылың мен екі жақтап», - деп ұлы Абай атамыз айтқандай, бүгінгі таңда Көптоғай ауылдық округінің өкімі сайлауына қатысып отырған үміткер Қуаныш Сатығалиев турасында айтсақ, ол еңбегі мен ақылы сай келетін азамат.

Қуаныш Сатығалиев 1983 жылы 21 тамызда Көптоғайда дүниеге келген. 2000 жылы Құрман орта мектебін жақсы аяқтап, Ақтөбе гуманитарлық колледжіне оқуға түсті. Ол таңдаған мамандығын аяқтай салысымен еңбек жолын 2003 жылы Екпепал мектеп-бала бақшасында бастауыш класс мұғалімі болып бастайды. 2005 жылы Ойыл аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдармалар бөліміне әлеуметтік қызметкер болып жұмысқа қабылданады. 2006-2009 жылдары Көптоғай ауылдық округіндегі «Мұқтаж азаматтарға үйде әлеуметтік көмек көрсету» бағдарламасы бойынша қызметкер болып жұмыс жасайды. Бұл кезеңдер оған мол өмірлік те, кәсіби сабақ болды. Үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсетуді санасына сіңіріп, мұқтаж жандарға көмек қолын соза білуді үйренді. Аз ғана уақыт ішінде жан-жағына шуақ нұрын төгіп, төңірегіне көз тастап қарай алатын, әр нәрсені зерделей білетін маманға айналып шықты. 2009-2011 жылдар ішінде білімін шыңдап, Ақтөбе мемлекеттік педагогикалық институтын «Педагогика және психология» мамандығын оқып алды. 2009-2011 жылдары өзі түлеп ұшқан алтын ұя, Құрман орта мектебінде спорт нұсқаушысы болып жұмыс атқарды. Оқудан жалықпаған талабы таудай жігіт алға ұмтылудан жалыққан емес. Үнемі оқу мен ізденіс үстінде болды. 2011-2013 жылдары Ақтөбе мемлекеттік педагогикалық институтын «Дене шынықтыру және спорт» мамандығын тәмамдайды. Бір айта кетерлігі, Қуаныштың әкесі марқұм Айсәуір Құрман орта мектебінде ұзақ жылдар дене шынықтыру және алғашқы әскери дайындықтан қырық жылдан астам қызмет атқарған. «Әке көрген оқ жонар», - демекші өккенің тәлім-тәрбиесі мен өмірге деген бағыт-бағдары оны жауапкершілікпен қызмет атқаруға жетелеп келеді. Анасы 40 жылдан астам уақыт Құрман орта мектебінде орыс тілі, әдебиеті пәндерінен ұстаздық қызметте болған. Білім беру ісіне бір жолға бел байлай кіріскен Қуаныш Айсәуір 2011-2013 жылдары осы Құрман орта мектебінде мектептің оқу-ісі жөніндегі мастер қызметін атқарады. 2013 оқу жылынан бастап осы кезеңге дейін Жақсыбайкөл негізгі мектебінің директоры болып қызмет атқарып келе жатыр. Қуаныш қандай іске болса да, қабілетті, өз мүддесінен халықты биік қояды. Адам кез келген жұмысқа жарамды бола бермейді десекте, ол қоғамдық шаралардан қалыс қалмайды. Жұмысты жетік, жақсы атқаруының арқасында ұстаздық қызметке деген шеберлігін көрсете білген жан. Сондықтан болар ол сайлауалды бағдарламасына жастардың білім, тұрғын үй, жұмысқа орналасу тәрізді өзекті мәселесін шешуге қауқарлы жастар саясатын жүзеге асыруды енгізді. Сонымен қатар округ аумағында шағын және орта кәсіпкерлікті дамытуға, мемлекеттік бағдарламаларды толық пайдаланып, қосымша жұмыс орындарының ашылуына, кәсіпкерліктен түсетін салық көлемін ұлғайтуды көздейді. Жоғарыда атап өткендей Қуаныш аз қамтылған, көп балалы отбасыларды, мүмкіндігі шектеулі жандарды назардан тыс қалдырмай, қамқорлық жасап, мемлекеттік бағдарламалары бойынша тұрғындар арасында нақты түсіндірмелер жүргізіп, олардың осы бағдарламалардан өз сыбағаларын алуға қалтқысыз қызмет көлуді көздейді.

Ендеше қай жағынан алсақ та еліміз үшін, оның ішінде білім беру саласына тер төгіп жүрген, халқына жанашыр осындай азамат халық қалаулысы болуға әбден лайық!

Алдaберген УАЙЫСОВ,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

АХМЕТЖАНДЫ ҚОЛДАУ - АУЫЛДАСТАРЫНЫҢ ПАРЫЗЫ

Ауыл өкімдерін сайлау – халыққа берілген зор мүмкіндік. Ауылдағы ағайын ұнаған үміткерді енді өздері таңдай алатынына қуанышты. Саралжын ауылдық округінің тұрғындары өкімдікке үміткер, көз алдымызда өскен, өзінің іскерлік қабілетін іспен көрсеткен Ахметжан Қосбаевтың кандидатурасын қолдайды деп ойлаймын.

Осы жердің құмында аунап, суын ішіп өскен жігіт ат жалын тартып мінген күннен бастап еңбектің майданында қайнады.

Ахметжан Қосбаевтың сайлауалды бағдарламасы өзін ұсынған «ADAL» партиясының идеясымен үндеседі. Ауылдың мұңы мен мұқтажын бес саусағындай білетін азамат ертеңге үлкен үмітпен қарайды. Өсіресе, мен сенімді өкілі болып отырған кандидаттың жастардың шын жанашыры екеніне көзім жетті. Өйткені, ол өзінің сайлауалды бағдарламасында негізінен жастардың көкейіндегі ойды деп басып отыр. Яғни, халықтың жаппай жұмыспен қамтылуы жолында мемлекеттік бағдарламаларды пайдалануға ұмтылып отыр. Өсіресе, шағын кәсіпкерлікті ауылшаруашылығы арқылы өркендетуді көздейді. Кандидаттың сөзі де, ісі де ауылдастарының көңілінен шығады.

Ауыл тұрғынын таңдағанымыз жақсы. Себебі ол бәрін өзі біледі, іште болған соң. Бұрын мұндай мүмкіндік болған жоқ шешуге, таңдауға. Енді қазір бізде мүмкіндік бар. Өзіміз таңдай аламыз өкімді. Демек, бұл да қоғамды демократияландыру жолындағы оң үрдіс деп қабылдаған жөн. Бұған дейін өкімдер жоғарыдан тағайындалды. Олар жергілікті жерге үйренгенше біраз уақыт өтетін. Енді жағдай өзгерді. Тұрғындар өздеріне ұнаған азаматты өкім қылып сайлай алады. Болашақта мұның бәрі оң шешімін табады деп сенеміз.

Ал, мен сенімді өкілі болып отырған Ахметжан Қосбаевтың өмір жолы біздің көз алдымызда өтті. 2004 жылы облыстағы болашақ кадрлардың ұстаханасы Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университетінің физика-математика факультетін «Физика» пәнінің мұғалімі мамандығы бойынша бітіріп, еңбек жолын осы округтің Шиқұдық ауылындағы Теректі негізгі мектебінде мұғалімдіктен бастады. Одан кейін он жылға жуық «Саралжын ауылдық округі өкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінде еңбек етті. 2014-2015 жылдары Тайсойған негізгі мектебінің директоры болды. Қазір Ақтөбе қаласындағы «Қазпошта» АҚ Ақтөбе облыстық филиалы ірі көлемді почта жөнелтілімдері учаскесінің диспетчері.

Осылайша ауылдың бүкіл қазанында қайнап, шыныққан «ADAL-дың» да, ауылдың да адал перзенті Ахметжанды қолдау ауылдастары үшін парыз деп білемін!

Спартак ТӨРЕМУРАТОВ,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

МАРИНАНЫҢ МЕРЕЙ ҮСТЕМ БОЛСА...

ұясында бастап, 2011-2013 жылдары Ө.Дербісәліні атындағы Саралжын қазақ орта мектебінде тәлімгер болып жұмыс жасады. 2013-2015 жылдары Ш.Берсөв атындағы орта мектепте математика пәнінің мұғалімі болып жұмыс жасап,

2015 жылдан бері Саралжын ауылдық округі Теректі негізгі мектебінде математика пәнінің мұғалімі болып еңбек етіп келеді. Қазір Теректі негізгі мектебі директорының оқу ісі жөніндегі орынбасары қызметін атқарып жүр.

Саралжын ауылдық округінің өкімдігіне кандидат Марина Рабаеваның өмірдегі басты ұстанымы – қазақ халқының бірегейлігін сақтау. «Жас ұрпақ жан-жақты сау болуы керек. Қоғам, өсіресе жастар рухани тоқырамауы керек, өскелең ұрпақ ұлттық салт-дәстүрлерді мектеп қабырғасынан білуі тиіс» - деп санайды. Міне, ұлттың болашағын ойлайтын санасы сергек адамның сөзі.

Ауылда өсіресе, кәсіпкерлік қызметті дамытып, шаруа-фермер қожалықтарын ұйымдастырып, ауыл шаруашылығына арналған мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыру үшін жұмыс жасап, табысы төмен әлеуметтік жағынан аз қамтылған азаматтарға және мүгедектер мен қарттарға қолдау көрсетіп, оларға жасалатын қызмет түрлерін кеңейтуді көздеп отыр. Егер өкім болса, елді мекенді абаттандыру, жарықтандыру, көгалдандыру және санитарлық тазалау жұмыстарын іске асырып, бұқаралық спортты тұрғындар арасында жүргізе отырып, «Салауатты Қазақстан» азаматтарының қатарын көбейтуге күш салып, денсаулық сақтау саласында дөрігерлік көмектің оқу тұрғындары үшін қолжетімді сапалы болуын, ана мен бала денсаулығы да басты назарында болмақ...

Ауылшаруашылығы бойынша мал азығын молайту, суармалы егіс егу жұмыстарын өндіріске енгізіп, ауылдың қабілетті жастарына қолдау көрсете отырып, олардың қоғамдық-саяси өмірге белсенді араласуына жағдай жасап, мәдени шараларды уақтылы, ұлттық салт- дәстүрге сай, жаңа технологиялық үрдісте өтуді жүйелі жоспарға енгізуді ойластырып отыр. Ауыл жастарының құқықтары мен заңды мүдделерінің сақталуын қадағалау, жаңадан ашылған жұмыс орындарына олардың көптеп орналасуына, кәсіпкерлікпен айналысуына ықпал етіп, тұрмысы төмен отбасылар, мүгедектер, жалғызбасты аналар мен қарияларға жыл бойы қамқорлық жүргізіп отырмақ.

Мәдениет саласында патриотизм, ұлттық қасиеттерді насихаттауда мәдени шаралар өткізу, жастарды рухани жағынан тәрбиелеуді басты мақсаты еткен кандидаттың ойын жерлестері де толық қолдайды деп сенемін!

Малика МҰХАМБЕТҚАЗИЕВА,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

«ЖІГІТТІ ЕЛ ЖАҚТАҒАН...»

жылдары Кеңес Армиясы қатарында болды. 1984-1986 жылдары Ойыл аудандық мамандандырылған шаруашылық бірлестігінде жұмысшы болып еңбек жолын бастады.

1986-1996 жылдар аралығында Саралжын орта мектебінде еңбек пәнінің нұсқаушысы, 1996-2002 жылдары осы мектепте әскери жетекші және география пәні мұғалімі болып қызмет жасады. 2002-2005 жылдары Тайсойған негізгі мектебі директоры болды.

2005-2006 жылдары Саралжын ауылдық округі аппаратында бас маман, 2006-2009 жылдары Саралжын ауылдық округі өкімі болып қызметін атқарды. 2009 жылы Ойыл аудандық білім бөлімі басшысы қызметіне тағайындалды. 2010-2017 жылдары Саралжын ауылдық өкімі, 2017-2019 жылдары Саралжын ауылдық өкімі аппаратында бас маман қызметінде болды. 2019 жылдың ақпан айынан бастап Ө.Дербісәліні атындағы Саралжын орта мектебінің директоры болып қызмет атқарып келеді. Ұлын ұяға, қызын қияға қондырған ауылдағы үлгілі, өнегелі отбасының егесі.

Өкімдік қызмет Маратқа таңсық емес. Демек, округке қарасты бес ауылдың мәселесін бес саусағындай біледі. Сондықтан да, алдағы бес жылға алдына нақты межелі міндет қойып отыр. Яғни, биылғы жылдың соңына дейін Теректі мектебінде жөндеу жұмыстарын жүргізуді және 2022 жылы Саралжын орта мектебіне күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізуді жоспарлайды. Сонымен қатар, алдағы жылдан бастап Кемер ауылының жолдарын жөндеу жұмыстарына көңіл бөлмек... 2022 жылы Шиқұдық ауылына суды тазарту блок модуль орнату жұмысы еншісінде тұрса, 2024 жылға дейін барлық ауылды түгел көше шамдарымен қамтамасыз етуді, 2025 жылы Кемер, Ақкемер ауылдарына газ құбырын, 2025 жылы Ақкемер, Кемер ауылдары интернет желісін тартуды көздеп отыр.

Ауылдық округ бюджетінің шектеулі екенін білетін Марат Тілепбергенұлы қосымша қаржыландыру көздерін іздеу арқылы 2022 жылға дейін балаларға арналған ойын алаңдарын салуды ойластырып отыр. Ауыл-аймақтың экологиялық ахуалын жақсарту да Мараттың алдағы уақытта негізгі міндеттері болмақ...

Ауылды дамытудың бір жолы орта және шағын бизнесті дамыту екенін түсінетін мен сенімді өкілі болып отырған Марат «кәсіпкерлік бастамаларды ынталандырып, ауылдан шыққан танымал тұлғаларды дөрітпей отырып, өскелең ұрпақ - жастардың бойында Отаншылдық рухта тәрбиелеп, еңбек қоғамына жұмылдыруға және салауатты ұрпақ тәрбиесіне үлесімді қосамын», - деп отыр.

Сондықтан, ауылдастарымың Марат Тілепбергенұлының кандидатурасын бірауыздан қолдайтынына сенімдімін!

Жоныс ИМАҒАЛИЕВ,
Кандидаттың сенімді өкілі.

Жариялау ақысы кандидаттың сайлау өткізуге бөлінген қаражаты есебінен төленді.

ТҰРДАЛЫНЫҢ ҚЫЗЫЛЫ

Академик А.Жұбановтың назарына ілігіп, еңбектерінде аталатын өнші Қызыл ұстазы Мералының Мұхиты-мен алғаш рет атақты Көкжар жәрмең-кесінде танысты. Осында дүйім халықты қасына жинап уәелете өн салған өнші, өнер тұтқынындағы тың-даушылардың ерекше көңіл-күйі, сол көңіл-күйден де асқақ екпінді үн Мұхитты бірден елең еткізген.

Өнші осы өңірдің енді-енді ғана таныла бастаған өнерпазы Қызыл Тұрдалыұлы еді. Жәрмеңкеде өр түрлі ұлттық ойындармен бірге ду көтеруші деген де өнер түрі болатын. Сауда жасауға келгендерді өз жанына жинау үшін саудагерлер өзара бөсекеге түсіп, өз өншілерін ұстайтын. Қызыл солардың бірі еді. Сол жолы Мұхитпен кездескен соң Қызыл атақты өнші, сазгердің қасына еріп, алаңсыз оның өнер жолын қуып кетті.

А.Жұбанов «Замана бұлбұлдары-нда» республикаға еңбегі сіңген артист Жүсіп Сейіловтың Мұхиттың, Тірнөберлі Молдабайдың, Қызылдың өндерін кейінгі ұрпаққа жеткізгені жайлы, Қызылдың бүкіл Кіші жүз бөлігін кең дауысты өнші болғандығын жиі келтіреді. «Мәдениет және тұрмыс» журналының 1967 жылғы тоғызыншы санында атақты ақындар Қ.Шаңғытбаев, С.Жиенбаев, Ғ.Жұмабаев та Қызылдың өнерін тамашалай суреттегенді. Содан қайтып бұған мойын бұрған адам болмады. Елүінші жылдары Алматы-да бір өнер зерттеушісі келіп, өндерін нотаға түсіргенді, радиодан соның бір-екісі орындалды да тыылды. Ал қазір, тыңдаушысын ұйықтаң сол салқам өндер Қызылдың өзімен бірге ел жадынан шығып бара жатқанды. Тек Қызылды көзі көріп қалған шешірсші қарттардың жан-жүрегімен беріле, біртүрлі аңсары құлағандай етіп айтқан естеліктерін қызыға тыңдаған ұрпақ қана сол қызыққан көңіл күйден арыла қойған жоқ.

1967 жыл. Шілде айы. Қызылмен талай жыл серіктес болған Жұбаналы қарт ол кезде тірі. Ойыл ауданына қарасты «Қайыңды» кеңшарының бөлімшесінде, Ойыл өзенінің бір сағасы Бабатай бойында тұратын қартты арнайы іздеп бардым. Студент кезімде Ақтаев деген алыпты Панфилов саябағында бір-екі рет көргенім бар еді, содан кейінгі тұпғалы адамға кездесуім осы. Еті қайтқан иық сүйектері кең тігілген ақ көйлектің астынан одырайып-одырайып көрі-неді, алға созылған қос аяқтың атан жіптері қос тізбенің үстіндегі союауды-союауды тарамыс саусақтармен қосылып, арбисып, тірі аруақты үрей тудырады. Ертегілер дүниесінің кейіпкерімен бетпе-бет келгендей, аңтарылып тұрып қалсам керек, жаңағы тірі аруақ «Е, балам, босағада неге кідірдің, төрге шық», дегенде барып бойымды тез жинап, қартқа қос қолымды қатар ұсындым.

— Қызылдың қай өңгімесін сұрайсың бала. Ол бір ойқы-шоқыы әрекетпен өткен, қыртысы көп адам еді, — деді Жұбаналы қарт менің шаруамның жайымен танысқаннан кейін. — Құдай біледі, Қызылдың өншілігі жайлы тыңдағың келіп, соған құмартып отырсың-ау?!

Менде одан басқа ой жоқ та еді. Тосылып қалдым. Ауыл ақсақал-дарының елестей етіп айтқан кейбір өңгімелерін есіме алдым.

— Сендер кешегі бөлшектердің шақтармен қылыштасып, атысып, шабысқанын, далбаң дүрбеленіп саналарыңа сіңіріп өстіндер ғой. Бабатай Бабатай болғалы сол Баба-тай бойындағыларды қызыққа құмар-тып, бірақ құмарын қандырмай қойған талай өр серкелері өткен. Қызыл солардың бірі еді. Алай алаштың аяғынында аты жүрген Мералының Мұхиты сияқты даусы кең, енді әуелетіп салатын. Қызық деп өне, сол Қызыл жүрген ортаны айт. Дүние шірікнінң көздің құрты болғаны мына кейінгі уақыт. Әйтпесе, жақсы болсын, жанам болсын, біз өмірдің сөні — еркіндік, ойын-той, осы Бабатай бойындағы сөн-салтанат деп өстік. Сол сөн-салтанаттымызды бұзғандар-ды дұшпанымыздай көрдік. Кегімізді өзіміз қумасақ өз үйімізде өзіміз тыныш отыра алмайтынбыз. Атқа қонатынбыз. Кейде Жем, Сағыздан өтіп, туу Жайық бойына дейін жор-туылдап кететінбіз. Мен саған ары-ызда Қызыл бар, сондай жортуыл-дардың бір-екеуін айтып берейін.

Атырау бойында, адайлардың ішін-де бір үлкен ас болып, соған Әбден, Қаден, Қайдауыл, Есқара, Балықбай, Қызыл және мен, жеті жігіт бардық. Өрине, аста ат бәгіесі үйымдас-тырылды. Бас бөйгеге он жеті қара, жүз теңге тігілді. Жиеналының жүйрік шабдар аты бар еді, сол шабдар жеке келді.

Бейгені шабдар алғанмен, олардың да бір жүйрік байталы бар екен, соған «кетелер қаралық көрсететі» деген сылтаумен даудан дау туғызып, адайлар бөйгемді бермеуге айнал-ды. Есқараның оспадарлау, оғаш мінезі болатын. Сонысы ұстап кетті ме, елеуреген топтың үстінен асыра «ол байталыңызды пәленше деген жерде пәленше пәленше етіп жатыр» деп еліре айқайлағаны. Содан адай-

лар мен кетелердің арасында төбелес басталды да кетті. Біз аз, олар көп. Бірақ кілең ұытты, сойылкер жігіт-тердің, өсіресе Қызылдың жойкерін сілтесінен жауының осал еместігін сезген адайлар сөзге келіп, сөйлесе-сөйлесе төс түйістіріп, қонағасын жеп, бөйгеміздің үстіне ат-тон айыбын алып, елге олжалы оралдық.

Енді Қызылмен шыққан соңғы жортуылымызды айтайын. Ақыры сол сапарымыз Қызылдың түбіне жете жаздаған сапар да болды. Дүние аласапыран. Жиеналы хазірет өліп, патшаға солдат бермейміз деп атқа қонған жігіттердің басы бытырап, кімнің соңына ерерімізді білмей мымыз айналған кез. «Мынау дос, анау жау» десе, қан деп қанымыз қайнап шыға келеді. Әлде-кімдерше бас сауғалар мөймөңке тірлікке жоқпыз. Сондай күндердің бірінде адайлар мен кетелердің арасында бір қақтығыс шығып, кезекті жортуылға сол себеп болды.

Он шақты жігітпіз. Адайдың бір байының бір үйір жылқысын бөліп алып, түн қараңғысымен айдап келе жатқанбыз. Арттан қуғыншы жетті. Аттардың дүбіріне қарағанда жиырма шақты. Алғашқы сойыл сілтесі адайлардың іріктеліп келгеніндей. Бірінші сарт-сұртта екі-үш жігітіміздің сойылдарын ұшырып түсірді. Жыл-қыға да сыналмай кірген екен, қараң-құран көбейіп, тұяқтардың дыбыстары бытырай естіліп, түнгі ауа бей-берекет дүбірге толды да кетті. Сол жағымнан сатырлап келіп қалған жаудан ығыса қашып, өрі орала бұрылып, енді ұмтыла беріп едім, жау дегенім Қызыл екен, «Жұбаналы, жылқыға қарай-лама, мені бақ, тек қуғыншыларға тиісеміз, ер соңыма» деп шолақ бұйрық беріп, атын ағызса алдыма түсті. Сөйтсем, алғашқы алас-қапаста алдарындағы жылқыларың бытыра-тып алған жігіттерді үйірді қайта жинауға жұмылдырып үлгерген екен де, Қызылдың енді қуғыншыларға ұрыс салуға шыққаны осы екен. Бұрын да қасында жүріп, Қызылдың тап сол жолғы қайратына қайран қалдым. Мен мына құлақтан сол шайқаста айрылдым, ал Қызыл құлағы түгіл шұнағына да дым тигізбей аман шықты. Кейін Тобанияз бастаған адайлар күн талап етіп «қанға — қан, жанға — жан» деп құрып алғанда, Қызыл тағы да өзінің қайратымен ғана аман қалды. Мен Қызылды білгенде осы жағынан көбірек білем, балам, көк күніміз бірге, есепсіз намыс қумен өтті. Кімнің намысын қудыңыз деп сұрасаң, тап соны мен қазір білем бе екен?!

Жұбаналы қартқа қатысты тағы бір қызықты деректі шешірсші қарт Ш.Танкиевтің қолжазбасынан кездестірдім. «Он сегізінші ғасырдың аяқ шенінде ақ кетенің бостыбай бөлімінде Қаныбет, Жұнбас деген екі ағайынды жігіт өткен, — деп жазды ол. — Қаныбет үлкені және елдің батыры саналған. Сол Қаныбетхан салығын төлеуден бас тартып, ханның салық жинаушы өкілі Тілеулі дегенге тіл тигізеді. Содан Тілеулі «Қаныбет халықты ханға қарсы қойып, елді бұзып жүр», — деген лақап таратады, ханға хабар жеткізеді. Осыдан ағайын-ды екеуі де ұсталып, Ітжеккенге айдалады. Жұл үстінде Жұнбас қолындағы шыңжырды үземін деп бұлқынып қалғанда ол қолының бұлшық еттерін талқандап кетеді. Емдейтін ешкімі жоқ, содан жарасы асынып барып өледі. Сол жерде Қаныбет жанға жан алмасаң атым құрысын деп өзіне-өзі ант етеді. Ақыры төрт-бес жылдан кейін қашып келіп жатқанда Тілеулі жоғарыға тағы да хабарлайды.

Бұрыннан өші бар, өрі ханға қашып келгенін хабарлап отыр, қаны басына шашылып Қаныбет іске кіріседі. Әуелі Тілеулінің зуылына тыңшы жібереді. Тыңшыны біліп қойған Тілеулінің өйелі сезіктеніп: «Басқа жерге жатамың», — дейді! Бірақ Тілеулі тыңдамаса керек. Сол түні үстінен басқан Қаныбет Тілеулінің мойнына арқан салып, үйіне сүйреп өкеліп өлтіреді.

Тілеуліден хабар болмаған соң, үш күннен кейін Сәулеке дейтін ел сыйлайтын, жұртқа инабатты адам келіп, үй сыртынан хабар бергенде Қаныбет: «Кеш қалдыныз, қадірлі Сәулеке», — депті. Сәулеке: «Өз ажалын да кісіден болады-ау», — деп бұрыла беріпті. Содан ел ішінде көп тұра алмаған. Таз руының Төрөмурап, Өтен деген батырларымен достасып, бірнеше жылын солармен бірге өткізтіпті.

Тұрдалының Қызылы ақ кетенің бостыбай бөлімінен тарайтын Жұбаналының жортуылдағы мықтасты болғанда, Қаныбет осы Жұбаналы-ның арыс аталарының бірі. Бойына ар мен намысты серік қылған, ылғи қираулы жүретін қасиет атадан балаға көшіп отырған мұрадай Қаныбеттен Жұбаналыға қонса керек. Әлде қайдан, қалай соғарын байғам-дата қоймайтын замана желі Жұбаналы сияқтыларды тап осындай бол, үйтпесең көрінген көк аттыда кегің кетеді деп өдейі шындап шығар-ды ма екен, Тұрдалының Қызылының да, сезімнің бірде нәзік, бірде шаттанып, шалқып төгілетін сылқым

сипатты өншілігімен қоса соған мүлдем кереғар — білек қайратының ғана тұтқынында кейде қара жүрек-теніп кететін, қан көрсе де қайта

қоймайтын тағы мінезді бұлаң тірлігі де осы замана желінің алағай да бұлағай соғуының өсері ме екен?! Араға төрт жыл салып, Бабатайға тағы да жолым түсті. Сол Бабатайда тұратын, Қызылдың көзі көрген, ел басқарған азаматтығын ақындығы да ұштап, жебеген, ауылдың сыйлы ақсақалдарының бірі Қайыр Тоқтаровқа өрі сөлем берейін, өрі Қызыл туралы білгендерін жазып алайын деп арнайы соқтым. «Кейін Қызылды қалай көргенімді айтармын, әуелі естігенімді айтайын. Жұбаналыдан біраз хикаясын жазып алған екенсің. Сондағы он бесінші жылы барымталап алған үйір жылқы-ның ізі екі жылдан кейін ашылып, Қызыл бастаған бір топ жігіт тереуге алынады. — деп бастады өңгімесін Қайыр аға. — Ойылдағы, дәлірек айтқанда Жымпитыдағы Алашорда кесемі Жанша Досмұхамедұлы, қасында майлы Жанқожа Мергенов, жылдыз кете Қайрош, Жұмырқожа (*ішкіреші қарт Ш.Танкиевтің өкесі — С.Б.*), Қызылдың өз руынан Бексұлтан Қожахметов бар, Кенжалы өзенінің бойына үй тіккізіп, сөезд құрады. Жаңағы іс бойынша отыз бір адамды ұстатып, Кенжалыға айдаатып алады. Ішінде Қызыл, Жұбаналы, Іздібай, Қайдауыл, тентек Есқара, Әбден, Көден, бала Қосымбай, Жолан, Төжен, момын Шөкет, тағы басқалары бар отыз бір адамды төрт қарауылшы Бабатайдағы Жиеналы хазіреттің баласы Шираздың ауылына жинап, таңсеріден жолға шығарып, Алтықарасудан өте бергенде Төжен: «Өрі ұйқы ашайық, өрі жол қысқарсын, Қызыл, өн сал», — дейді. Сонда Қызыл:

«Ән сал деп Төке мені қысталама, Ұзын жол өн салғанмен қысқара ма ? Кесірі бұл Қызылдың түмесе еегер, Отсыз бір адам елден ұстала ма? Белегі! Жұбаналы батырсың ғой. Есқара сен де келе жатырсың ғой. Ақыртып бір-екі ауыз өн салайын. Кенжалы қыр астында жақынсың ғой», — деп шырқаған екен. Бұл сөске мезгілі болса керек. Жаншалар далада жүріп, өнді естіп Бексұлтан-нан: «Мынау не өн?», — деп сұраған-да, ол: «Қызылдың даусы ғой», — депті. Жанша: «Е, онда келіп қалған екен ғой!» дегенде Бексұлтан: «Түссіз келе алмас, өлі әрірек шығар» депті. Бексұлтан айтқандай, Қызылдар Кенжалыға түс бола бергенде құлап-ты. Алтықарасу мен Кенжалының арасы жиырма бес-отыз шақырым-дай. Өнің қуатына сүйенген Жанша Бексұлтанға: «Қызылдың алдынан адам жіберіңдер, үйге өн айтып, қамшысын сүйретіп кірсін», — депті. Жанша айтқандай Қызыл үйге именбей, еңесіні асқақ ұстап: *«Ауылым Бабатайда, атым Қызыл, Ән толқып, жыр көмейден сендей бұзыл. Кербез-ау, қамзол кі де шайыңды құй, Әнеә бас, домбыра ал да салқам Қызыл. Ән салған бала кезден Қызыл өдім Ән десе, той-думанның қызығы өдім. Кешегі жастық шақтың маусымында, Айдында қаздай қапқып жүзіп өдім. Жасым бар жер ортада жылым тауық, Қызылдың жүрген жері күнде сауық, Бұл Қызыл «Сары ирекке» салған жерде Көпшілік аттандырған шалаң жауып...»* — деп табиғи зор даусымен шырқата кіріпті.

Қызылдың өншілігіне назары қатты құлаған Жанша Қызылга: «Қасым-дағы өнші, жыршыларыма рұқсат етейін. Көкжар жәрмеңкесі тарағанша жанымыз бол. Басына да еркіндік берейін», — деп қолқа салады. «Е, сонда мына қарулас, қандас серік-теріме не болады?», — дейді Қызыл. «Оларды да босатамын», — дейді Жанша. Сонымен отыз жігітті де босатып, ауылдарына қайтарады да, Қызылдың жанына алып қалады. Бұл көктемгі жәрмеңке кезі болса керек. Сонан бүкіл жақ ұлтықтардың қасында өн шырқаған Қызылга күзі жәрмеңке тарарда «Анаң өл үстінде» деген хабар жетеді. Анасының сырқатынан қатты қауіптеніп, онсыз да күш үстінде жүрген Қызыл Жаншаға жолығып, ет жағдайын айтады. Жанша: «Алты ай жазғы еңбегіңнің ақысына жәрмең-кеден таңдап жүріп бір ат сатып ал, құны менін мойнымда», — дейді. Қызыл бір жирен аты тандайды.

Ауылға асыққан Қызыл Шөккені басып, Қызылжардан өте бере, кудесін қысқан сағынышын өнмен босатады. Сол өн пеш түбінде бүк түсіп жатқан анасының құлағына жетіп, басын жастықтан жұлып алады, «құлымын келе жатыр, мынау соның даусы ғой» деп Шөкетті ойтыпты. Қызылжар мен Қызылдың ауылының арасы да отыз шақырымдай екен. Араға ай салмай анасы қайтыс болды. Бірде олай, бірде бұлай соғар замана желіне желкесін тосып көрмеген өншінің жалаң төсіне кезекті ызғардың соққысы ерекше зерлі тиді.

Сауықты орта сайқал тобырдың сақымсазағына жиірек ұшырап, жортуылдың да жолы болмай, жатырқаушылық салқыны жолды кесе

береді. Осындай күйзеліске үнемі қасарысып қарсы тұрған қайсар мінез нағыз қаталдықпен адуын бір қимылды немесе майырылып, мерт болуды үрейсіз, ессіз күткен күндер Қызыл өміріндегі жан түршігерлік, ең қасіретті күндерге ұласады.

«Ал Қызылды мен алғаш бір мың тоғыз жүз жиырмасыншы жылдың күзінде көрдім, — деп өңгімесін жалғастырды Қайыр аға. — Жаңа өкімет орнап, Ойыл өңірінің де өзгеріс, жаналықтарға бой үйрете қоймаған шағы. Қазіргі театр, сірә да жоқ. Елдің көп жиналып, көңіл көтеретін жері — ас, тойлар. Ол да біреудің қолынан келсе, енді біреудің қолынан келмейді. Сол уақытта, мына қазіргі «Қайыңды» кеңшарының бірінші мен екінші фермаларының арасындағы Қаракерем, одан кейін Күкіртті — бұрынғы екінші Ойыл болысын он бес жыл бойы билеген атақты бай Ораз Дайыровтың қонысы болатын. Сол бай он сегізінші жылы дүниеден өтті. Төрт өйелінен тараған балаларының ішінде Үмнияз, Елемес, Бұйрабас дегендері, бай інілері Жұмнияз, Сәтбай бас болып жиырмасыншы жылғы қыркүйекте ас берді. Асқа тек Ойыл өңірінен ғана емес бір жағы Жаман қала, бір жағы Жайық бойынан да көп адам келді.

Он алты жасар бала кезім. Қасымда Әбдеш Биғенов деген өзім шамалас жолдасым бар, үй іргесіндегі арба үстінде Абайдың «Айттым сөлем, қаламқасын» қосылып, өнге салып отбегендіз. «Қызыл келді» деген хабар елең еткізді. Атына сырттай қанық болғаныммен, Қызылды бұрын көрген жоқ едім. Және жолым бол-ғанда, келген он-он бестей адамның біздің үйге, яғни ағамың үйіне түспесі бар ма?!

Сөлемдесіп, жайғасып отырғаннан кейін ағам: «Қареке, сізді күтіп отыр едік, мына Қызылды үйіме түсіруге ас інесінен арнайы сұрап алдым», — деді. Андабай Қарағұл ауылдың жасы үлкені, Қызылга ағайын болып келеді. Қызыл: «Мынау атауына шашуым, өрі қонақ көдем болсын» деп:

«Ас беріп, шақырған соң келдік мұнда, Әлеумет, жамырамай сөзім тыңда. Малым жоқ жалғыз аттан басқа менің, Мен баймын, халқым бірақ өлен-жырға. Салайын Сарыирекке саумалаған, Ән сал деп халқым отыр қаумалаған...» — деп барып, қайырап-қайырып асқақтата шыр-қағанда басындағы қызыл мақпал тебетейі қабағын түйгенде көзіне түсіп, жазғанда желкесіне сырғып отырды. Екі-үш өннен кейін астағы жұрттың аттысы аттылай, жаяуы жаяулай біздің үйге қарай шұбырды. Есік маңына сыйғамандары үйдің түндігін сыпырып тыңдауға айналды. Кім біледі, көпшіліктің Қызылга деген ықыласы ұнамады ма, өлде сығылсқан тыңдаушы ағамыңыз бес қанат қараша үйі шынымен құлатып кете ме деп қауіптенді ме, өйтеуір Қарағұл: «Ау, халайық, үйді жығасыңдар ма, Қызыл, тоқтаңт өнді», — деп енді-енді қызса бастаған сауықты кілт үзді де тастады.

Тамақтан соң Қызылды екі-үш кісімен байдың кіші мырза баласы Бұйрабастың үйіне алып кетті. Мен ол үйге кіре алмадым. Өнді сырттан тыңдап, айналышқтап жүрдім де қойдым. Асқа келгендердің көбі өн аяқталғанша сол үйдің маңында болды. Қызылдың ертеңіне ағамың үйінде, шай үстінде бір-ақ көрдім. Мені шақырып, қасына отырғызып, басыма бір жібек орамал тартты. Жеңгем Батамашқа сақина мен тағы бір орамалдар берді. Шамасы, тапқан олжасы болса керек.

Ас аяқталып, асқа тігілген үйлердің алды жығыла бастаған кезде «Сонау Оймауыттан жиырма-отыздай адам-мен адайдың ханы Тобанияз келді», — деген хабар тарлады. «Хан келді» деген соң бір топ бозбала жүгіріп, жиылған топтың ортасына бардық. Тобанияз ақ өңді, дөңгелек жүзді, толық денелі, орта бойлы адам екен. Астында көк жорға аты, басында айналасы қамысталған, қызыл мақпалмен тысталған дөңгелек беркі, белінде алтын белбеу... Оларды жыылмаған үйлерге алып кетті.

Төрт-бес күннен соң біздің үйге төрт-бес адам келді. Өңгімелесіп, ет жеп, шай ішіп, кетерде Нұрғали, Қайырзаман, Нұр деген тумалары-мыздан бір-бір қойдан, ағамнан бір қой, бір тай, өгіз алып, басқа да жиналған малдары бар, соларды қосып айдап өкетті. Олар кеткен соң шешемнен: «Неге мал жинап жүр?», — деп сұрап едім «Қызыл, Әбден деген мамыт-түйтелер адайлардың бір адамын өлтіріп, соған адайлардың ханы келіп, күн талап етіп жатқан көрінеді. Соған жинаған жылуымыз ғой», — деді. Іле-шала «Шираз бен Рсалы ант бермесе Әбден мен Қызылды өлтіріп, қанға қан аламыз деп жатыр адайлар. Шираз бен Рсалы ант бермейтін болыпты, Қызыл мен Әбденді адайларға шығарып бермек-ші» деген суық хабар тарады. Ертесін жұрт Жиеналы хазіреттің

ауылына жиналды. Көлтабаннан бері шыққанда көрдік, хазіреттің мола-сының батыс жағы аттылы, жаяулы толған адам. Тобанияз қасына ерген ара кісілермен Жиекеңе бет сипасып, аттарын ұстап отырысты. Мамыт-түйте тобынан Қарағұл, Іздібай, Жақа және үш-төрт адам Тобанияздарға келді. Бұлар жаяу. Біздер шағыл басынан қарап тұрдық. Келген кісілер біраздан соң кейін қайтып, өз тобына қосылды. Сөлден кейін Іздібайдың қара жорғасына мінген Әбден мен өзінің Жанша сатып өперген жирен атына мінген Қызыл Қаратөбенің бергі бауырына барып тұрды. Қызылдың үстінде қақпа шекпен, қолында кеспелтек сойыл, белінде түрме белбеу. Әбденнің де қолында сойылы бар, онда да қақпа шекпен. Екеуі де оң қолдарын сыбанып алған. Әбден тау бауырында, ат үстінде тұрды. Қызыл: «Адамдарыңның қаны нақақ-тан төгілгені рас болса күныкерлерің мына мен, жалғыз мен ғана. Оған Әбденнің де, басқаның да кінесі жоқ. Әй Шираз, Рсалы қан аласыңдар ма, жан аласыңдар ма, тек менімен, тек жалғыз менімен ғана есептесіңдер. Бірақ басымды иіп, мойынымды ұсын-бап, өліспей беріспеймін, келіңдер», — деп қатты айқай салып, атын секірітіп, Тобанияздың тобына үш жүз метрдей жақындап келді де көрі қай-тып, Әбденнің қасына барып тұрды.

Құн сұрай келгендер Қызыл мен Әбденге қарсы шайқасуға бата алмай кірдіп тұрған кезде, тағы да кісілер араласып, ақыры отыз сиыр, бес түйе, үш жүз қой, жиырма жылқы беретін болып, құнға келісті. Тобаниязды Шираздың үйіне түсіріп қонақ қылды. «Адам қанын кештік қой, бірақ Қызыл-дың астындағы жирені мен Әбденнің астындағы қара жорға құнның басы болсын», — депті. Қызыл сол жерде жаяу қалып, Шираздың көк шолақ биесін мініп аулына барып, жатып алды. Ауылдастарына өкпелеп:

«Түр кемпір, жи көрпегі, біз көшелік. Екеуміз арық көкке мігеселік. Басына дәл Ойылдың мініп алып Былыша қымыз ішеп қол көшелік», — дейтіні де дәл осы кез болса керек.

Жақсы аға, бөрекелді туысыңнан. Дүния саудыраған сап-сары алтын, Бір күні түсіп қалар уысыңнан. Қай пенде, мына пенде, пенде, Біледі өтер шағын қай шерменде? Дүние ер-тоқымсыз сен жорға ат Соңыңнан жаяу қуып жүрмін

Жарасқан қара тайға қара белдік, Жігітке пайда бермейді

Жабыққан жамандардың ісі дейді Көңілді айтып өлен көтерелігі!», — деп жабыққан елдің еңесіні көтеруге ақындық шабытын қайрағанмен, жалпы ауыртпалық Қызылды да шерлі үйге түсіргендей.

«Жем, Сағыз, Ойыл, Қыыл еркін жайлап, Телсеңге қонушы едік, бие байлап. Ақ кете алты арысты, Ожырайым, Бөйгеге ат қосушы өд

«Майлыбайлап!», Қайыңды, Бабатай мен Кенжалым-ай, Қырылды-ау ішер асқа өл жарымай. Талай үй құлыптаулы қараң қалды, Аштықтың түскеннен

соң шегеліне-ай! Алашқа аты мәлім ерлерім-ай, Сөлем айт туып-өскен

жерлеріңе-ай! Тағдырдың тәлкегіне ушыраған, Қол ұшын берсін дей көр елдеріңе-ай!» дейді ақын (84).

Келесі жылдың, яғни 1921 жылдың сәуірінде Қызыл аштықтан бұратылып өлді.

«Әуеде ұшып жүраен тарақтаймын, Етім жоқ, сүйегім бар жарақтаймын. Қара су қарымына тұрмағанда Таба алмай бір шадінан нан зар қақсаймын.

Тап болды біздің сореа мешін-тауық, Қызылга биылғы жыл болды қауіп, Үйіне Қарағұлдың барып өдім Қатыны кірізбеді ітптеі қауып. Ер құны бір аяқ ас деген рас Барады көз бұлырлап, есім ауып. Амал жоқ, кет дегенде

шт те кетер, Бара алсам жарар еді үйді тауып», — деп өрі жортуылшы, өрі сері, «алаштан он оздырған өнші Қызыл» ағайыны Қарағұл мен өз үйінің ортасында бойдан нөр, ойдан өр кетіп, есегіріеп, талмаусырап барып, мәңгіге көз жұмады».

Қызылдың «Сары ирек», «Мешін-тауықтан» басқа «Сәулем», «Ой, көк», «Қоғажай», «Жаңғақ», «Қыз ересі», «Қамшыгердің өні» сияқты атақты өңдері болған. Бірақ зерттеушісі болмағандықтан көбі жоғалған. Айтсыкер ақын Нұрлыбек Қалауов Қызылдың ауылдасы, жүз жасап 1994 жылы қайтыс болған Лай ақсақалдан өншінің бірнеше өнінің тарихын жазып алды. Соның бірі — «Қоғажай». Өннің мәтіні былай өріледі:

«Қызыл алма, ақ алма пісіп тұрса, Сабағынан үзіліп пісіп тұрса.

Сұғарғаным Алпааа болмас еді Сіу арман жарым алдымнан

күтіп тұрса.

Қоғажай, қоңыр салқын Алдымнан жел соғады-ай.

Екі торы ат шарбақта жем жейтуғын,

Біреуінен біреуі кем жейтуғын.

Орынбордан ауылға шыққан түні Серпіңді өнеә сөт

туды сермейтұғын.

Қоғаж

«ҚЫЗЫЛ» МӘРТЕБЕСІ БАР АҚТӨБЕЛІКТЕРГЕ АЙЫППҰЛ САЛЫНДЫ

«Ashyq» жобасын енгізудің негізгі мақсаты – коронавирус инфекциясының алдын алу, яғни ауру жұқтырған немесе байланыста болған адамдардың қоғамдық орындарға бару жағдайларын болдырмау. «Ashyq» жобасы Ақтөбе облысының аумағында 14-сәуірден бастап жұмыс істеуде. Бүгінгі күні Ақтөбе облысының 920 кәсіпкері «Ashyq» жобасына қатысуға өтініш беріп, оларға түгел QR-кодтары жүктелген. Жобаға қатысушы нысандар қызмет сапаларын қамтып отыр. Айталық, бағдарлама енгізілгеннен бастап, өңірдегі «Ashyq» жобасына қатысатын «сары» статусы бар 131

адам және «қызыл» статусы бар 65 адам анықталған. Үстіміздегі жылдың 12 шілде мен 16 шілде аралығында 21 «қызыл» статусымен және 13 «сары» статусымен адам анықталды. 52 «сары» статусы бар тұлғаға Ақтөбе қалалық Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің қаулылары шығарылды. «Қызыл» статусы бар 4 жеке тұлғаға «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» ҚР Кодексінің 425 бабы 1 тармағымен әкімшілік шара қолданылды. Бүгінгі күні, «Ashyq» жобасынан басқа Aitu және Kaspi.kz платформаларын да қолдануға болады.

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫНЫҢ ТҮРҒЫНДАРЫ АРАСЫНДА КОРОНАВИРУС ИНФЕКЦИЯСЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӨНІНДЕГІ ШЕКТЕУ КАРАНТИНДІК ШАРАЛАРДЫ КҮШЕЙТУ ТУРАЛЫ» АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БАС МЕМЛЕКЕТТІК САНИТАРИЯЛЫҚ ДӘРІГЕРІНІҢ 2021 ЖЫЛҒЫ 30 МАУСЫМДАҒЫ №ПГСВ-24 ҚАУЛЫСЫНА ӨЗГЕРІСТЕР ЕНГІЗУ ТУРАЛЫ» ҚАУЛЫСЫ

15.07.2021 жыл № П Г С В - 2 6

Ақтөбе облысының тұрғындары арасында коронавирус инфекциясының алдын алу жөніндегі шектеу карантиндік шараларды күшейту туралы» Ақтөбе облысының бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің 2021 жылғы 30 маусымдағы №ПГСВ-24 қаулысына өзгерістер енгізу туралы «Ақтөбе облысының тұрғындары арасында коронавирус инфекциясының алдын алу жөніндегі шектеу карантиндік шараларды күшейту туралы» Ақтөбе облысының бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің 2021 жылғы 30 маусымдағы №ПГСВ-24 қаулысына өзгерістер енгізу туралы Ақтөбе облысының тұрғындары арасында коронавирустық инфекцияның (будан өрі - COVID-19) таралуының алдын алу мақсатында, сондай-ақ Ақтөбе облысының аумағында қалыптасқан эпидемиологиялық жағдайды ескере отырып, «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» 2020 жылғы 7 шілдедегі Қазақстан Республикасы Кодексінің 38 бабы 1 тармағы 4) және 7 тармақшалары, 104 бабының 2, 3, 4, 7 тармақтарымен «Қазақстан Республикасының Бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің қаулыларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасы Бас Мемлекеттік санитариялық дәрігерінің 2021 жылғы 14 шілдедегі №32 қаулысын басшылыққа алып, **ҚАУЛЫ ЕТЕМІН:**

«Ақтөбе облысының тұрғындары арасында коронавирус инфекциясының алдын алу жөніндегі шектеу карантиндік шараларды күшейту туралы» Ақтөбе облысының бас мемлекеттік санитариялық дәрігерінің 2021 жылғы 30 маусымдағы №ПГСВ-24 қаулысына (будан өрі - Қауыл) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1) Қаулының 1 тармағының 2) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: «2) Жағажайлардың қызметіне, сондай-ақ су қоймаларының белгіленбеген жерлерінде шомылуға тыйым салынсын. Аквапарктер қызметіне рұқсат етілсін, олар ашық ауада, алдын ала жазылу бойынша, толымдылығы 50% - ға дейін, еден таңбаларын, шектегіштер мен тосқауыл ленталарын салу жолымен өлеуметтік қашықтықты сақтай отырып, сондай-ақ адамдардың болу уақытын 3 сағаттан аспайтын, кемінде 2 метр қашықтықты сақтай отырып, жабдықтарды орналастыруға және жабдықтарды дезинфекциялау жүргізу үшін үзілістер ұйымдастырсын. Кіру кезінде персонал мен келушілердің дене температурасын байланысты тәсілмен бақылауды жүргізу, жіті вирустық инфекция белгілері болған кезде персонал мен келушілерге қол бермеу»;

2) Қаулының 1 тармағының 12) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: «12) мынадай ұйымдардың/объектілердің COVID-19-ға қарсы вакцина алмаған (тұрақты медициналық қарсы көрсетілмдері бар және соңғы 3 ай ішінде COVID-19-бен ауырып жазылған адамдарды қоспағанда) қызметкерлер үшін жұмыс орнына бару режимде жұмысқа жіберілуін шектеу: қызмет көрсету жөніндегі объектілердің (халыққа қызмет көрсету орталықтары (ХҚКО), «Қазпошта» АҚ бөлімшелері, екінші деңгейдегі банктер, қаржы нарығының объектілері, сақтандыру компаниялары, жылжымайтын мүлік жөніндегі агенттіктер, жарнама агенттіктері, айырбастау пункттері, ломбардтар, сүлүлік салондары, шаштарыздар, химиялық тазалау орындары, кір жуу орындары, фитнес, спорт кешендері, спорттық-сауықтыру орталықтары, СПА және массаж салондары/орталықтары/кабинеттері, моншалар, сауналар, бассейндер, жағажайлар, типографиялық көрсетілетін қызметтер, тігін ательесі, фотосалондар, аяқ киім шеберханалары, гүл дүкендерінің, аяқ киім, киім жөндеу, ұйымдастыру техникасын жөндеу жөніндегі сервис, нотариус, бухгалтер және

консалтинг, маникюр және педикюр, косметологиялық қызметтерді көрсету жөніндегі объектілер, өзге де объектілер); халық тұтынатын өнімдердің және тауарлардың көтерме және бөлшек саудасы (сақтау) объектілерінің, оның ішінде базарлардың, сауда үйлерінің, сауда желілерінің, сауда-ойын-сауық орталықтарының, дүкендердің, шағын маркеттердің, супермаркеттердің, гипермаркеттердің; мәдениет және демалыс объектілерінің (музейлер, музей-қорықтар, кітапханалар, концерттік ұйымдар, филармониялар, театрлар, кино-театрлар, концерт залдары, клубтар, галерейлар, көрмелер, цирктер және басқа да мәдени-демалыс ұйымдары); халықтың тұруы бойынша қызметтер көрсету саласындағы объектілердің (қонақ үйлер, отелдер, хостелдер, мотельдер, жатақханалар, кемпингтер және тағы басқалар); жолаушылар тасымалын жүзеге асыратын ұйымдардың, еуежайлардың, теміржол, автомобиль және су вокзалдарының, өзен және теңіз порттарының, автостанциялар/автоөтпе жолдарының, жолаушыларға қызмет көрсету пункттерінің; білім беру және тәрбиелеу ұйымдарының, оның ішінде білім беру дамыту және түзету орталықтарының (ересектер мен балаларға арналған), оқу-өндірістік комбинаттардың және басқа да мектептен тыс ұйымдардың; санаторий-курорттық және сауықтыру мақсатындағы объектілердің (санаторийлер, демалыс үйлері/базалары/аймақтары, профилакторийлер, балалардың сауықтыру лагерлері (мектеп жанындағы, қала сыртындағы), туристік базалар және басқалар); қоғамдық тамақтану объектілерінің, оның ішінде ұйымдасқан ұжымдарда орналасқан, сондай-ақ тамақ жеткізуді жүзеге асыратын объектілердің, стрит-фудтардың;

барлық үлгідегі медициналық-өлеуметтік объектілердің (қарттар, мүгедектер үйлері, себилер үйлері және басқалары);

денсаулық сақтау ұйымдарының, оның ішінде зертханалардың; дәріхана ұйымдарының; тіршілікті қамтамасыз ету және коммуналдық шаруашылық объектілерінің (сүмен жабдықтау, жылумен жабдықтау, электрмен жабдықтау, аумақтарды жинау және қалдықтарды шығару, үй-жайлар мен аумақтарды дезинфекциялық өңдеу бойынша ұйымдар, авариялық-құтқару қызметтері, ПИК және МИБ және басқалары); экскурсиялық қызмет көрсететін ұйымдардың;

демалыс объектілерінің, ойын-сауық ойын объектілерінің (компьютерлік клубтар, биліярмд залдары, боулингтер, ойын-сауық орталықтары/саябақтары, аттракциондар, аквапарктер, караоке, потеряе клубтары және потеряе билеттерін сату жөніндегі өзге де пункттер/нүктелер және басқалар);

байланыс және телекоммуникация объектілерінің; өнеркәсіптік кәсіпорындардың, ұйымдасқан ұжымдардың; қылмыстық атқару жүйесі мекемелерінің, күштік құрлымдардың, мемлекеттік органдардың»;

3) Қаулының 1 тармағының 14) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын: «14) жұмыскерлерге (тұрақты медициналық қарсы көрсетілмдері бар және соңғы 3 ай ішінде COVID-19-бен ауырып жазылған адамдарды қоспағанда) 2021 жылғы 10 тамызға дейінгі мерзімде COVID-19-ға қарсы вакцинаның бірінші компонентімен, ал 2021 жылғы 1 қыркүйекке дейінгі мерзімде вакцинаның екінші компонентімен профилактикалық егулер жүргізуді ұйымдастырсын».

2. Осы қаулының орындалуын бақылауды өзіме қалдырамын.

3. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Ақтөбе облысының Бас Мемлекеттік санитариялық дәрігері Н.БЕРКІМБАЕВА

ПАНДЕМИЯ КЕЗІНДЕГІ ҚАШЫҚТЫҚТАН ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУДІҢ МАҢЫЗЫ

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының жаңа COVID-19 коронавирусын пандемия деп жариялауына байланысты азаматтардың өмірі мен денсаулығын қорғау мақсатында Қазақстан Республикасының барлық аумағында 2020 жылдың 16 наурызында төтенше жағдай енгізілгені белгілі.

Коронавируc пандемиясы жекелеген адамдардың санасына ғана емес, мемлекеттің саясатына, экономикалық жағдайына ерекше әсер етті. Індеттің таралуы отандық экономиканың өр саласына түбегейлі өзгеріс әкелді. Барлық еңбек үйімдары алдағы жылдарға жариялаған жоспарын бұзып, жұмыс режиміне бұған дейін болмаған тың тәжірибелер енгізе бастады. Сол себепті орталық және жергілікті атқарушы органдардың қызметкерлерінің басым бөлігі қашықтықтан жұмыс істеуге көшірілді.

Коронавируc (COVID-19) пандемиясына байланысты жаппай карантин шараларының енгізілуі барлық деңгейдегі мемлекеттік мекемелердің қашықтықтан қызмет етуге алып келді. Ғылым мен техниканың дамуына орай қашықтықтан қызмет көрсету де дамып келе жатқанын байқауға болады. Бұл тарапта, пандемия кезінде

бюджетті игеру сапасын арттыру, қаржылық құжаттарды онлайн-режимде өңдейтін қазынашылықтың «Қазынашылық – клиент» жүйесі зор үлесін тигізді. «Қазынашылық-клиент» ақпараттық жүйесі Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық Комитетінің және оның аймақтық бөлімшелерінің мемлекеттік мекемелермен, бюджеттік бағдарлама әкімшілерімен, уәкілетті мемлекеттік органдармен, квазимемлекеттік сектор субъектілерімен, мемлекеттік сатып алу субъектілерімен (клиент) электронды құжат айналымының жүйесі болып табылады. Жүйе 2011 жылдың мамырында тәжірибе ретінде іске қосылды. 2012 жылы жүйеде қызмет көрсету басталды. Жүйеде мемлекеттік мекемелер өзіне-өзі қызмет көрсету режимінде құжаттардың электрондық нысандарын толтырады. Тексергеннен, келіскеннен және бекіткеннен кейін осы құжаттар автоматты түрде ҚИАЖ-да қолжетімді болады. Мемлекеттік мекемелерге қашықтықтан қызмет көрсету есебінен қызмет көрсету жылдамдығы ұлғаяды, мемлекеттік мекемелердің қағаз, уақыт және көліктік шығындары қысқарады, өкімшілік кедергілер азаяды, адами фак-

тор қателерінің есебінен қайтарулардың саны азаяды.

Қазіргі таңда «Қазынашылық-клиент» ақпараттық жүйесі мемлекеттік мекемелерге толықтай енгізілген, бұл жүйе арқылы онлайн режимде 13 мыңдай мемлекеттік мекеменің қаржылық құжатын өңдеуге болады. Аудан бойынша бір аудандық бюджетке (оның ішінде 21 мемлекеттік мекемеге) және 7 жергілікті өзін-өзі басқару бюджеттеріне қызмет көрсетеді. Ағымдағы жылдың 6 айында 9072 қаржы құжаты, 2020 жылы 18 513 қаржы құжаттары өңделді. Қаржылық құжаттарды өңдеу уақыты жыл сайын қысқару үстінде. Мысалы, бұрын төлемге берілген шотты өңдеуге, егер оны қатесін түзеу үшін қайтарылатынын есептегенде, орташа алған 3-4 күн кеткен болса, «Қазынашылық-клиент» ақпараттық жүйесі енгізілгеннен бері бұл уақыт 2012 жылы 16 жұмыс сағатына дейін, 2013-2016 жылдары 8 жұмыс сағатына дейін, 2017 жылы 7 сағатқа, ал 2018 жылдан бастап 6 сағатқа дейін қысқарды.

Пандемия кезінде қағаз құжат мемлекеттік органдардағы коронавирuс инфекциясын таралуының өлеуетті кезі болғандықтан, қазіргі таңда басқар-

мада құжаттар электронды құжат айналым бірінғай жүйесі және мемлекеттік органдардың интранет порталы арқылы мемлекеттік мекемелермен, жеке және заңды тұлғалармен хат алмасу жүргізіліп отыр. Сонымен қатар, «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» концепциясын жүзеге асыруда және өтініш берушілермен жұмыстың сапасын көтеру мақсатында Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі Комитетімен азаматтардың мемлекеттік органдарға өтініш білдіру тәртібін толық көлемде жеңілдетуге және өтініштерді қарауға бақылауды жақсартуға арналған «Е-Өтініш» ақпараттық жүйесі іске қосылды. Нормативтік құқықтық актілерге өзгерістер мен толықтыруларды енгізу кезінде, сондай-ақ ұсынылатын қаржылық құжаттарының сапасын жақсарту бойынша Ақтөбе облысы қазынашылық департаментімен, аудандық мемлекеттік мекемелер өкілдерімен семинар-кеңестер онлайн режимде ZOOM платформасы арқылы өткізіліп отыр.

Т. РЫСҚАЛИЕВ,
Ойыл аудандық қазынашылық басқармасының басшысы.

ҚАЗАҚТЫҢ ТҰҢҒЫШТАРЫ: СІЗ БІЛЕСІЗ БЕ?

дүниетанымдық тереңдігімен, саяси-өлеуметтік салмақтылығымен құнды.

Бірінші мұғалім, ағартушы, оқулық шығарушы – Ыбырай Алтынсарин

1860 жылы Жайықтың шығысындағы қазақтар үшін төрт бастауыш мектеп ашылған кезде, Ыбырай өзі сұранып, Торғай мектебіне мұғалім болуға рұқсат алып, сонда келеді. Бірақ мектеп бірден ашыла қоймайды. Бұл аралықта, Ыбырай ел ішінде мектептің пайдасын түсіндіріп, біраз баланы өз үйінде оқытады. Торғай мектебі 1864 жылы ғана ашылады. «Осы жылы қаңтардың 8-і күні көптен жұғтасы болған. Ата-баба әулетінің жинақтаған мол тәжірибесін бойына дарыта білген Өтейбойдақ бұл салаға бар ғұмырын арнап, халық медицинасын ғылыми жүйеге келтірген. Сөйтіп шипагерліктің өз заманындағы биік деңгейіне көтеріле білген. Бұл жолда ол өл-Фарухи сияқты атақ-даңқ, дүние-мүлік, бас құрал, үйлі-баранды болу дегендей, пендеге тән қасиеттердің бәрін төрік етіп, бүкіл өмірін шипагерліктің қыр-сырын игеруге сарп еткен.

Азия мен Еуропаны аралаған бірінші саяхатшы – Қазыбек бек Тауасарұлы

Кіші Азияның ірі қалаларында болып, діни, ғылыми білім алған оқымысты, жоңғар басқыншылығына қарсы күресте қол бастаған батыр. Шыққан тегі – Ұлы жүздің Шапырашты тайпасының Асыл руынан. Әкесі Матайұлы Тауасар би болған. Бала-сынын неге болсын қабілетті зеректігін ерте байқаған әкесі Қазыбекті бес жасында Бұхараға апарып, дін оқына береді. Кішкентайлығына қарамай жақсы оқыған бала Қазыбек медресені төрт жылда тамамдап, елге оралады. Мұнда екі жыл ауыл балаларына дәріс береді.

Бірінші шш, дипломат – Нәзір Төреқұлов

Мемлекет және қоғам қайраткері, публицист, алғашқы қазақ ешпілерінің бірі, дипломат. Орта жүздің алты арысының бірі Қоңырат тайпасы Көтенше тармағының Маңғытай руынан.

Бірінші журналист – Нәзипа Құлжанова

1905 жылы Семей қаласындағы оқытушылар семинариясында ұстаз болған. Ұстаздық тақырыбы атқара жүріп, этнография тұжырыбын зерттеп, мақалалар жазып, талантын танытқан ол 1913 жылы Орыс география қоғамының Семей бөлімшесіне, «Азамат серіктестігі» ұйымдарына мүше болады. 1914 жылы 26 қаңтарда Абайдың қайтыс болуына он

жыл толуына орай әдеби кеш ұйымдастырған. 1915 жылы 13 ақпанда Пертгортградтағы мұсылман ауруханасы мен мұқтаж қазақ шөкірттеріне көмек көрсету мақсатында әдеби кеш ұйымдастырады. «Қазақ», «Сарыарқа», «Алаш» газеттерінде әйел мәселелеріне байланысты мақалалар жазады.

Тұңғыш кәсіби суретші – Өбілхан Қастеев

Өбілхан қолөнерге, одан соң суретшілік өнерге жастайынан бейім болған. Анасы Айғанша кілем, алаша, бау-басқұр тоқуға, сырмақ сыруға, шым шп жасауға шебер адам болыпты. Өбілхан осы халық өнеріне бала кезінен көз қанықтырып, анасына ою-өрнектер салуға көмектесіп, сурет өнеріне қолын үйретіп өседі. Оның 1930-1931 жылдары салған «Қарын-дастың портреті», «Автопортрет» атты туындылары тұпнұсқаға ұқсастығымен және кейіпкер болмысын ашуға деген талпынысымен ерекшеленеді.

Бірінші режиссер – Жұмат Шанин

1917 жылдан бастап Қарқаралыда, Павлодарда, Зайсанда, Семейде және ҚазАКСР ОАК мүшесі болып, т.б. қоғамдық жауапты орындарда қызмет етті. Саяси-өлеуметтік және қоғамдық істерге белсене қатысу Шаниннің ой-өрісін кеңейтіп, кейінгі режиссерлік өрі жазушылық қызметіне игі ықпал жасады. 1920 жылы Семей қаласында «Ес аймақ» труппасын басқарды. Режиссерлік өнер жолын осы труппадан бастаған Шанин халық жыры негізінде жазылған өзінің «Арқалық батыры» мен С.Сейфуллиннің «Қызыл сұңқарларын» қойды; сонымен қатар өзі осы аталмыш спектакльдерде Арқалық батырдың және Еркебұланнның рөлін орындады. Бір бөлімді «Торсықбай» комедиясы 1925 жылы Семейдің «Таң» журналында жарияланды. Бұдан кейін ол қазіргі Қазақтың мемлекеттік академиялық драма театрының директоры болумен қатар оның көркемдік жағын басқарды.

Шетелде қазақ әндерін алғаш орындаған өнші – Өміре Қашаубаев

Александр Затаевич Өміренің өншілік өнеріне тәнті болып, одан «Балқадияш», «Дударай», «Бес қарагер», «Көк көбелек», т.б. әндерді жазып алып, «Қазақтың 500 өн мен күйі» (1931) жинағында жариялады.

Өміренің өншілік қабілетін кезінде қазақ әдебиеті мен өнерінің көрнекті өкілдері Мұхтар Әуезов, Сәкен Сейфуллин, Иса Байзақов, Әлкей Марғұлан, Жүсіпбек Елебеков, Құрманбек Жандарбеков пен Ахмет Жұбанов ете жоғары бағалаған.

Өлем чемпионы лауазымын алған бірінші қазақ – Қажы Мұқан Мұнайпасов

Орасан күштің иесі, күрестің бірнеше түрінен өлем чемпионы атанған

тұңғыш қазақ алыбы. Теңдессіз өнерімен жер шарын аралаған, 54 мемлекетте күреске түсіп, 48 медаль олжалаған Қажымұқандай мықты XX ғасырдың басында түркі халықтарының ішінде қазаққа ғана болды. Ресейдің балуандар тобында Қажымұқаннан күші асқан ешкім болмаған.

Бірінші биші – Шара Жиенқұлова

1966–75 жылдары Алматы хореографиялық училищесінің директоры болды. Осы жылдары ұлттық би өнерін дамыту үшін ел аралап, халықтың өдет-ғұрпын, салт-дәстүрін, халық билерін зерттеді. Соның нәтижесінде «Төттімбет», «Айжан қыз», «Қара жорға», «Қырық қыз» билері дүниеге келді. Жиенқұлова — сахналық образдардың ішкі жан сұлулығын бидегі пластикалық шешіммен шебер шендістер білді. Гастрольдік сапармен көптеген шет елдерде болды. 1958 жылы Мәскеуде өткен Қазақ әдебиеті мен өнерінің онкүндігіне қатысты.

Бірінші қазақ ғарышкері – Тоқтар Әубәкіров

1991 жылы 2 сәуірде Кеңес Одағы Ғарышкерлер дарлау орталығында ғарышқа ұшу дайындығына кірісіп, сол жылы 2 қазанда Байқоңырдан «Союз ТМ-13» кемесімен ғарышқа ұшты. Ғарыш кемесі жер төңірегіндегі «Мир» орбиталық кешенімен түйісті. Онда ол өзге ғарышкерлермен бірге биотехнология, металлургия, медицина салалары және Арал тұрғын аймағы бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді. Зерттеу нәтижесінде Арал үстіндегі тұзды шаң борама-сының пайда болу процесі, сол зиянды аэрозолдардың Қазақстан мен Ресей аймақтарына таралуының ғарыштық суреттері алынды. Сондай-ақ Қазақстан аумағындағы атмосфера ны және жер бетін зерттеу, жұлдызды аспан астрофизика бақылау жұмыстары да ойдағыдай өтті. 1991 жылы 10 қазанда Жерге оралды. Ғарыштан оралған соң Қазақстанның ғарыштық даряларын зерттеулердің негізін қалауға, отандық Қарулы Күштердің әскери дарялығын жетілдіруге, әскери-патриоттық тәрбие жұмыстарын жолға қоюға белсене араласты.

Олимпиадаға қатысқан бірінші қазақ – Ғұсман Қосанов

КСРО құрамында Олимпиадаға қатысқан тұңғыш қазақ жөлаяқ, 4х100 метрлік эстафеташылар жарысынан 17-Олимпиахылық ойындардың күміс жүлдегері (Рим, 1960), КСРО чемпионатының 4х100 метрлік эстафеташылар жарысының жеңімпазы (Киев, 1960), 100 метрге жүргүзден КСРО чемпионатының күміс жүлдегері (Днепропетровск, 1966), КСРО — АҚШ матчының 4х100 метрлік эстафеташылар жарысының жеңімпазы (Киев, 1965) болды.

Ақмарал БЕРЕКЕТ.